

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 411/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Teodora Tekela 23, Trnava, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 4 To 83/2020-682 z 25. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Konanie o ústavnej sťažnosti **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 8 ods. 2 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 To 83/2020-682 z 25. februára 2021. Žiada ďalej, aby bol rozsudok krajského súdu zrušený. Napokon sa domáha náhrady trov právneho zastúpenia v sume 415,51 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a z listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

3. Rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Tk 1/2020 z 18. septembra 2020 bol sťažovateľ uznaný za vinného z pokusu obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 14 ods. 1 a § 145 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Bol mu uložený aj ochranný dohľad na 18 mesiacov, ako aj povinnosť nahradiť škodu. Podľa skutkového ustálenia okresného súdu sťažovateľ „... dňa 21.11.2019 v čase o 15:39 hod., na priamom úseku cesty č. III/1711 od obce Malé Brodzany smerom na obec Krušovce, okres Topoľčany ako vodič osobného motorového vozidla zn. Alfa Romeo, evidenčné číslo: [REDAKOVANÉ]“

po predchádzajúcej slovnej výmene názorov so spolujazdkyňou [REDAKOVANÉ], v úmysle usmrtiť seba i spolujazdkyňu, zrýchlil jazdu vozidla na 102 km/hod., následne natočil riadenie vozidla mimo vozovku vpravo, kde narazil pravou prednou časťou vozidla do stromu, následkom čoho poškodená [REDAKOVANÉ] utrpela dvojitú zlomeninu strednej hornej časti ľavej stehnovej kosti s posunom kostných úlomkov, roztrhnutie tenkého čreva s voľným vzduchom dutiny brušnej s pomliaždením závesného aparátu, zlomeninu ľavej pätovej kosti s posunom kostných úlomkov s dobou liečenia 6 mesiacov, pričom v prípade neposkytnutia lekárskej pomoci by došlo u poškodenej k ohrozeniu na živote...“.

4. Podľa názoru okresného súdu z hľadiska zavinenia sťažovateľa išlo minimálne o nepriamy úmysel podľa § 15 písm. b) Trestného zákona (sťažovateľ vedel, že svojím konaním môže spôsobiť porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozmeneý). Nepochybne to vyplýva zo spôsobu, akým sa dopustil spáchania skutku. Sťažovateľ ako dlhoročný vodič mohol vedieť, že pri akcelerácii motorového vozidla na rýchlosť 102 km/hod. s následným natočením riadenia do jedinej pevne stojacej prekážky (stromu) nachádzajúcej sa mimo vozovky môže spôsobiť nielen seba, ale aj poškodenej fatálne následky (smrť).

5. Rozsudkom krajského súdu č. k. 4 To 83/2020-682 z 25. februára 2021 doručeným obhajcovi sťažovateľa elektronicky 21. mája 2021 bol na základe odvolania prokurátora a sťažovateľa rozsudok okresného súdu č. k. 1 Tk 1/2020 z 18. septembra 2020 zrušený vo výroku o uloženom treste a sťažovateľovi bol uložený trest odňatia slobody 15 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia, ako aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu 4 roky. Odvolanie sťažovateľa bolo zamietnuté.

6. Podľa názoru krajského súdu je potrebné stotožniť sa so záverom okresného súdu o preukázaní zavinenia sťažovateľa. Z vykonaných dôkazov možno vyvodit' logický záver, že sťažovateľ konal v priamom úmysle usmrtiť poškodenú, pričom k dokonaniu trestného činu nedošlo.

7. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 411/2021-9 z 30. septembra 2021 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd pri svojom rozhodovaní porušil označené články ústavy, listiny a dohovoru.

9. Sťažovateľ v odvolacom konaní namietal, že rozsudok okresného súdu je nepreskúmateľný, keďže neobsahuje údaje predovšetkým o tom, ako sa vyrovnal s obhajobou sťažovateľa v smere nedbanlivostného zavinenia skutku, resp. uzrozmeneia sťažovateľa s následkom smrti. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu o preukázaní zavinenia sťažovateľa a odkázal na jeho odôvodnenie. Ani krajský súd však nezodôvodnil, ako dospel k záveru, že sťažovateľ natočil riadenie vozidla mimo vozovku vpravo v úmysle usmrtiť seba i poškodenú, a prečo sa nezaoberal aj otázkou úmyselného zavinenia k § 155 Trestného zákona, ak už dospel k záveru, že ide minimálne o nepriamy úmysel. Súd nesmie úmysel určiť nejednoznačne, musí ho definovať celkom jasne a bez akýchkoľvek logicky odôvodnených pochybností, čo sa však nestalo.

S touto situáciou sa krajský súd ani len nepokúsil vysporiadať, hoci ide o zásadnú otázku pri rozhodovaní o vine sťažovateľa.

10. Ak aj krajský súd vychádzal z predpokladu, že sťažovateľ do stromu narazil úmyselne, nie je možné zo žiadneho vykonaného dôkazu vyvodiť záver, že sťažovateľ bol v takomto prípade minimálne uzročený s následkom smrti poškodenej. Krajský súd k tomu nezaujal žiadne stanovisko okrem všeobecných právnych vyjadrení. V praxi sú veľmi sporné prípady ľahostajnosti páchatel'a vo vzťahu k následku (pravá ľahostajnosť, nepravá ľahostajnosť), čo však krajský súd vôbec nehodnotil a nevenoval sa zavineniu, ktoré je v danom prípade najrozhodujúcejšou otázkou posudzovania trestnosti činu. Zavinenie je ako podstatná zložka subjektívnej stránky vybudované na zložke vedomostnej a zložke vôľovej, pričom vôľovou zložkou sa rozumie predovšetkým chcenie, ale aj uzročenie. Aj prípadné preukázanie vedomostnej zložky ešte neznamená, že je súčasne prítomná aj zložka vôľová. Sťažovateľ poškodenú usmrtiť nechcel. Vo vzťahu k takémuto následku chýba vôľová zložka. Navyše, nebol vykonaný žiadny dôkaz, z ktorého by bolo možné bez akýchkoľvek logicky odôvodnených pochybností vyvodiť, že narazil do stromu úmyselne, pričom úmyselný náraz vozidlom do stromu neobsahuje dokonca ani výroková veta rozsudku, hoci v odôvodnení okresný súd s takouto skutkovou úvahou už pracuje. Týmito skutočnosťami sa krajský súd nezaoberal, zavinenie nedefinoval jednoznačne a nevysvetlil, prečo nemohlo ísť vo veci o nedbanlivostné zavinenie alebo o také zavinenie, ktoré smerovalo k inému následku. Spôsob, akým krajský súd aplikoval právnu úpravu na daný prípad, vykazuje znaky arbitrárnosti.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie predsedu krajského súdu č. k. Spr 1031/21 zo 14. októbra 2021 doručené ústavnému súdu 21. októbra 2021:

11. K porušeniu označených práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu nedošlo.

12. Je primárne vecou trestného súdu rozhodujúceho o vine vykonávať dokazovanie, odstraňovať rozpory medzi jednotlivými dôkazmi a všetky vykonané dôkazy následne vyhodnotiť v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Krajský súd sa dostatočne vysporiadal s jedným zo zákonných znakov obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona, a to konkrétne úmyselným zavinením sťažovateľa, čo bolo podstatou jeho odvolacích námietok. Nie je pravdou tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého krajský súd konštatoval u sťažovateľa zavinenie minimálne nepriamym úmyslom, pretože na strane 8 rozsudku z 25. februára 2021 sa *expressis verbis* konštatuje, že sťažovateľ konal v priamom úmysle usmrtiť poškodenú. Právne úvahy, ktoré zodpovedajú zisteniu tejto formy zavinenia u sťažovateľa, sú vyjadrené v rozsudku krajského súdu na stranách 6 až 8, pričom na strane 7 sú uvedené konkrétne skutočnosti, z ktorých zavinenie sťažovateľa v priamom úmysle vyplývalo.

13. Keďže krajský súd konštatoval existenciu úmyslu sťažovateľa vo vzťahu k obzvlášť závažnému zločinu vraždy v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 a § 145 Trestného zákona a dostatočne zdôvodnil, ako dospel k tomuto záveru, nebol dôvod, aby nad rámec toho uvádzal, prečo právne nekvalifikoval skutok podľa § 155 Trestného zákona, ako to požadoval sťažovateľ v dôvodoch ním podaného

odvolania. Krajský súd dostatočne vyjadril formu zavinenia sťažovateľa vo vzťahu k jeho konaniu a výslovne vyjadril, že išlo o priamy úmysel vo vzťahu k ustanoveniu § 145 Trestného zákona, a to vrátane zdôvodnenia vôľovej zložky zavinenia a dôvodov, z ktorých vyvodzoval úmysel usmrtiť poškodenú. Sama skutočnosť, že krajský súd nevyhodnotil vykonané dôkazy v súlade s právnym názorom sťažovateľa, nemôže mať za následok arbitrárnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu.

14. Je potrebné zdôrazniť, že do obsahu právomoci predsedu krajského súdu nepatrí preskúmavanie správnosti skutkových a právnych záverov príslušného senátu, lebo tieto je možné skúmať iba v rámci riadneho inštančného postupu. Predseda krajského súdu však zastáva názor, že krajský súd svoje právne závery riadne odôvodnil, tieto sú jasné, zrozumiteľné a logické, pričom sú uvedené aj konkrétne dôkazy, o ktoré sa zistenia opierajú, ako aj úvahy, akými sa spravoval pri hodnotení dôkazov, ale i to, ako sa vyrovnal s obhajobou. Preto rozsudok krajského súdu nemožno považovať za arbitrárny. Námietky sťažovateľa sú preto neodôvodnené a prijatá ústavná sťažnosť je neopodstatnená.

III.2. Replika právneho zástupcu sťažovateľa z 8. novembra 2021 doručená ústavnému súdu elektronicky toho istého dňa:

15. Z obsahu vyjadrenia predsedu krajského súdu vyplýva, že na odôvodnenie závažného rozhodnutia o vine sťažovateľa považuje za dostačujúcu skutočnosť, že na strane 8 rozsudku krajského súdu z 25. februára 2021 sa nachádza veta, podľa ktorej sťažovateľ konal v priamom úmysle usmrtiť poškodenú. K tomu treba poukázať na celkovú rozporuplnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu, keď v poslednom odseku na strane 5 sa stotožňuje so záverom okresného súdu o preukázaní zavinenia sťažovateľa a na strane 8 uvádza, že sťažovateľ konal v priamom úmysle usmrtiť poškodenú. Pritom v skutočnosti okresný súd vo svojom rozsudku konštatoval, že u sťažovateľa ide minimálne o nepriamy úmysel (tretí odsek na strane 16 rozsudku okresného súdu z 18. septembra 2020). Krajský súd naproti tomu konštatoval, že ide o priamy úmysel, pričom zároveň sa stotožnil s okresným súdom, že ide minimálne o nepriamy úmysel. Sťažovateľ sa preto oprávnené pýta, aký záver si má z toho urobiť.

16. Krajský súd nevysvetlil, z akých dôkazov vyvodil úmysel sťažovateľa poškodenú usmrtiť, a ak nejaké dôkazy uviedol, nie je jasné, z akého dôvodu má z nich úmysel usmrtiť poškodenú vyplývať. Ak aj krajský súd vychádzal z predpokladu, že sťažovateľ do stromu narazil úmyselne a že mal predtým nezhody s poškodenou, nie je predsa možné vyvodiť z toho záver, podľa ktorého bol sťažovateľ minimálne uzročený s následkom smrti poškodenej alebo že konal v priamom úmysle poškodenú usmrtiť. Krajský súd nezaujal žiadne stanovisko k dôvodom záveru o zavinení sťažovateľa okrem všeobecných právnych vyjadrení a s obranou sťažovateľa sa rozhodne nevysporiadal. Javí sa to tak, akoby obhajoba ani nebola. Hoci sťažovateľ v odvolacom konaní namietal nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu pre absenciu údajov o tom, ako bola vyhodnotená obhajoba namietajúca nedbanlivostné zavinenie, krajský súd sa ani len nepokúsil vysporiadať sa s touto obhajobou, hoci ide o zásadnú otázku pri rozhodovaní o vine sťažovateľa.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

17. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019).

18. Podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

19. Z novej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku). Pri rovnakom prístupe aj k iným typom konania pred všeobecnými súdmi sa popísané kritériá aktuálne uplatňujú vo vzťahu k otázke, ako má posúdiť dovolací súd odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (atribút spravodlivého procesu s rovnorodým právnym základom), ktorý sa synonymne vzťahuje aj na posúdenie odôvodnenia podstatných otázok pre preskúmané rozhodnutie, a to pri zákonom rovnako zakotvenej viazanosti dovolacieho súdu skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (IV. ÚS 546/2020-39 z 23. februára 2021, *mutatis mutandis* IV. ÚS 555/2021-12 z 9. novembra 2021).

20. Pri aplikácii už uvedených právnych východísk na daný prípad ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ nepodal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie a zároveň v ústavnej sťažnosti nijako nevysvetlil, prečo tento mimoriadny opravný prostriedok nepoužil. Zároveň sťažovateľ namieta rozporupnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu, keď tento sa na jednej strane stotožňuje so záverom okresného súdu o preukázaní zavinenia sťažovateľa, no na druhej strane uvádza, že sťažovateľ konal v priamom úmysle usmrtiť poškodenú, hoci v skutočnosti okresný súd vo svojom rozsudku konštatoval, že u sťažovateľa ide minimálne o nepriamy úmysel (pozri bod 15).

21. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

22. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

23. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

24. Podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

25. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 411/2021-9 z 30. septembra 2021 prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu. Ustanovenie § 62 zákona o ústavnom súde o primeranom použití Civilného sporového poriadku v konaní pred ústavným súdom nevyklučuje možnosť postupu ústavného súdu podľa ustanovenia § 161 Civilného sporového poriadku, teda prihliadnuť kedykoľvek počas konania o ústavnej sťažnosti na to, či sú splnené podmienky konania ustanovené zákonom o ústavnom súde. Ak ústavný súd hoci aj dodatočne po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí neodstrániteľný nedostatok podmienky konania pred ústavným súdom, konanie o ústavnej sťažnosti zastaví podľa ustanovenia § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku (III. ÚS 92/02, III. ÚS 318/05, II. ÚS 361/2014, II. ÚS 257/2021).

26. Možno konštatovať, že námietka sťažovateľa, podľa ktorej odôvodnenie rozsudku krajského súdu v otázke jeho zavinenia je zmätočné a protirečiace skutočným záverom okresného súdu, sa vo svetle judikatúry ústavného súdu (pozri bod 19) javí ako potenciálne spôsobilý dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ však napriek tomu dovolanie nepodal, čo vo svojich dôsledkoch znamená, že nevyužil účinný prostriedok nápravy v konaní pred všeobecnými súdmi priznaný mu Trestným poriadkom. To zakladá neprípustnosť ústavnej sťažnosti. Treba tiež dodať, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie proti rozsudku krajského súdu nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu